

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum liberalitas sit virtus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

litigiosus, quia in suis colloquijs, & ex conuersatione infert de facto tristitiam alijs. Nec excusatur a peccato, quoniam uoluntarii sunt actus isti deformes: sicut non totaliter excusatur detrahens ex loquacitate.

¶ Nota tertio pro art. 2. q. quia magis contrariatur affabilitati litigium quam adulatione, ut utius est hominem, qui mult esse uirtuosus, declinare in extremum adulationis, quam litigii, hoc est, attendere, ut in colloquijs, & conuersatione sua magis declinet, ut potius excedat in placendo, quam in contristando, iuxta illam regulam Philo. 2. Ethic. vi delictet, quod declinandum est in uitium similibus uirtuti. Et haec de tota hac quaestione facit.

Est Aug. in lib. de spiritu, & litter. c. 4 a med. tomo 3.

Lib. 7. ca. 6. parum ante med. com. 5.

* lib. 4. cap. ult. non longe a princ. tomo 4.

litigium aut ad contradictionem, quae fit intentione contristandi.

AD II. Dicendum, quod directa oppositio uitorum ad uirtutes, non attenditur secundum causas, cum contingat unum uitium ex diuersis causis oriri, sed attenditur secundum speciem actus. Licet autem quandoque litigium ex ira oriatur, potest tamen etiam ex multis alijs causis oriri: unde non oportet, quod directe opponatur mansuetudini.

AD III. Dicendum, quod Iacobus loquitur ibi de concupiscentia secundum quod est generale peccatum, ex quo omnia uitia oriuntur, prout dicit glossa ad Rom. 7. Bona est lex, quae dum concupiscentiam prohibet, omne malum prohibet.

ARTICVLVS II.

Utrum litigium sit grauius peccatum, quam adulatio.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod litigium sit minus peccatum, quam contrarium uitium. scilicet placiditas, uel adulatio. Quotum n. aliquod peccatum plus nocet, ratio peius esse uidetur: sed adulatio plus nocet, quam litigium. dicitur enim illa. 3. Popule meus, qui beatum te dicunt, ipsi te decipiunt, & uiam gressuum tuorum distillant. ergo adulatio est grauius peccatum, quam litigium.

¶ Praet. In adulatione uidetur esse quadam dolositas, quia aliud adulator dicit ore, aliud habet in corde: litigiosus autem caret dolo, quia manifeste contradicit: ille autem qui cum dolo peccat, turpior est, ut Philosophus dicit in 7. * Ethicor. ergo grauius peccatum est adulatio, quam litigium.

¶ Praet. Verecundia est timor de turpi, ut patet per Philosophum in 4. * Ethicor. sed magis uerecundatur homo esse adulator, quam litigiosus. ergo litigium est minus peccatum, quam adulatio.

SED CONTRA est, quod tanto aliquod peccatum uidetur esse grauius, quanto spirituali statui magis repugnat: sed litigium magis repugnat statui spirituali. dicitur enim 1. ad Timoth. 3. q. oportet episcopum non litigiosum esse. & 2. ad Timoth. 2. Seruum Domini non oportet litigare. ergo litigium uidetur esse grauius peccatum, quam adulatio.

Respon. Dicendum, quod de utroque istorum peccatorum loqui possumus dupliciter. Vno modo, considerando speciem utriusque peccati. Et secundum hoc, tanto aliquod uitium est grauius, quanto magis repugnat oppositae uirtuti. Virtus autem amicitiae principaliter tendit ad delectandum, quam ad contristandum: & ideo litigiosus qui superabundat in contristando, grauius peccat, quam placidus, uel adulator, qui superabundat in delectando. Alio modo, possunt considerari secundum exteriora motiua. Et secundum hoc quandoque adulatio est grauior, puta, quando intendit per deceptionem indebitum honorem, uel lucrum acquirere. Quandoque uero litigium est grauius, puta, quando homo intendit uel ueritatem impugnare, uel dicentem in contemptum adducere.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut adulator po-

test nocere occulte decipiendo: interdu nocere manifeste impugnationem autem est ceteris paribus, manifeste quali per uolentiam, quam occulte. Vnde grauius peccatum, quod furtum, uel superbia. AD II. Dicendum, quod non sunt humanis illud est grauius, quod est in enim hominis est ex ratione: & dolo peccata carnalia, quibus caro dominatur, quamuis peccata spiritualia sint grauiora, quia ex maiori contemptu. Similiter cedunt ex dolo, sunt turpiora, inquam ex quadam infirmitate procedunt: dicitur sitate rationis, cum tamen peccata magis doque sint ex maiori contemptu, & quali cum dolo existens, uidetur esse litigium quasi ex maiori contemptu, quod detur esse grauius.

AD III. Dicendum, quod sicut verecundia respicit turpitudinem peccati, semper magis uerecundatur homo de peccato, sed de magis turpi peccato. Et uolunt magis uerecundatur homo de adulatione, quam de litigio, quamuis litigium sit grauius.

QVAESTIO CXVII. De liberalitate, in sex articulis diuisa.

DE ENDE considerandum est, de liberalitate, & uirtutis oppositis, scilicet auaritia, & prodigalitate.

Circa liberalitatem autem quaeruntur sex.

- ¶ Primo, Utrum liberalitas sit uirtus.
- ¶ Secundo, Quae sit materia eius.
- ¶ Tertio, de actu ipsius.
- ¶ Quarto, Utrum magis ad curam dare, quam accipere pertineat.
- ¶ Quinto, Utrum liberalitas sit pars iustitiae.
- ¶ Sexto, De comparatione eius ad alias uirtutes.

ARTICVLVS I.

Utrum liberalitas sit uirtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod liberalitas non sit uirtus. Nulla enim uirtus contrariatur naturali inclinationi: inclinatio autem naturalis est ad hoc, ut aliquis plus sibi quam alijs prouideat, cuius contrarium pertinet ad liberalitatem, quia ut Philosophus, dicit in 4. Ethicor. liberalis non est respectu ad seipsum, ita quod sibi minus contemnit, ergo liberalitas non est uirtus.

¶ Praet. Per diuitias homo suam vitam sustentat, & ad felicitatem diuitiis organice deserunt, ut dicitur in j. * Ethic. Cum ergo diuitias uirtus ordinetur ad felicitatem,

Et q̄ remota eius materia est pecunia quæ est obiectu passioñi...

A iusmodi diuitiæ enim vt sic, abstrahunt a magnis, & mediocribus...

videtur, quod liberalis non sit vir tuosus, de quo Philo. dicit in 4. Ethico. quod non est acceptius...

hoc quibusdam sufficere. & Am bro. dicit in lib. de Offi. q̄ Domi nus non vult simul effundi opes...

SED CONTRA est, quod Ambrosius dicit in 1. de Offi. quod in Euangelio multas doctrinas accepimus...

B AD III. Dicendum, quod sicut Philo. dicit in 4. Ethic. illi qui con sumunt multas res in tempera...

RESP. Dicendum, quod sicut Aug. dicit in lib. de lib. arb. bene uti his quibus male uti possumus...

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Ambrosius & Basilus dicunt, superabundantia diuitiaru datur...

AD II. Dicendum, quod ad liberalem non pertinet sic diuitias emittere, vt non sibi remaneat...

AD III. Dicendum, quod ad liberalem non pertinet sic diuitias emittere, vt non sibi remaneat...

ARTICVLVS II.

Utrum liberalitas sit circa pecunias.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod liberalitas non sit circa pecunias. Omnis enim uirtus moralis est circa operationes...

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur, quod liberalitas non sit circa pecunias. Omnis enim uirtus moralis est circa operationes...

Lib. 1. ca. 20. circa mediu tomo 1.

q. 184. & 186. artic. 3. precipue.

Lib. 4. cap. 1. circa pr. nec. tomo 5.

Lib. 1. c. 30. inter principium, & medium, to. 1.

1. 2. q. 65. artic. 1.

Lib. 4. Ethic. cao. 1. tomo 5.

Lib. 1. c. 30. inter pri. & medium tomo 1.

Infra arti. 3. & 13. q. 60. ar. 5. cor. & mal. q. 71. ar. 1. cor. fi. & 4. Ethic. fin.

Libro 5. ca. 1. tomo 5.

Prat.